

GYS

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

GÖREVDE YÜKSELME VE ÜNVAN DEĞİŞİKLİĞİ

SINAVLARINA HAZIRLIK

KONU ANLATIMLI - SORU BANKASI

HUKUK MÜŞAVİRİ

Soruların çözümlerine, kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere ve konulardaki ek formlara erişebilmek için QR kodu okutunuz.

PEGEM

AKADEMİ

Komisyon

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI GÖREVDE YÜKSELME VE ÜNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA HAZIRLIK HUKUK MÜŞAVİRİ KONU ANLATIMLI SORU BANKASI

ISBN 978-625-8844-09-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: 2026, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız;

İçişleri Bakanlığı Görevde Yükselme ve Ünvan Değişikliği Sınavına Hazırlık Hukuk Müşaviri Konu Anlatımlı-Soru Bankası kitabımız, en son yayımlanan sınav ilanındaki konular kapsamında, alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Sınava girecek olan adaylarımızın, yayınıımızda bulunan mevzuat konularında yer alan Ek Form veya Örnek Formlara (<http://www.mevzuat.gov.tr/>) İnternet adresinden ilgili Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Kanun Hükmünde Kararname, Yönetmelik, Tebliğ vb. içeriklerinden erişebileceğinizi belirtiriz. Kitabımızdaki konularda teorik çerçeve net bir şekilde çizilmiş, çözümlü ve cevaplı testlere yer verilmiştir. Okuyucularımıza güncel ve çalışmalarını pekiştirecek yöntemleri sunmak amacıyla özenle hazırlanan bu yayınıımızın sınava hazırlanan siz değerli okuyucularımıza katkı sağlamasını diliyoruz.

Kitaba ilişkin sorularınızı, şikâyet ve önerilerinizi yayinevi@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538 594 92 40 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır. Soru ve görüşleriniz mutlaka dikkate alınacak ve en kısa sürede ilgili ekibimiz tarafından dönüş yapılacaktır. Yayınıımızın sınavlarınızda başarı getirmesi dileklerimizle...

PEGEM Akademi Yayıncılık

DİKKAT

Bilindiği üzere, 4/07/2018 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 477 Sayılı Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de (KHK), Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi’ne yönelik “Bakanlar Kurulu, Başbakan” ibarelerine yönelik düzenlemeler yer aldı.

Söz konusu düzenlemeyle;

“Yürütme maddeleri

MADDE 72 – (1) Yürürlükte bulunan kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnamelerin yürütme maddelerinde Bakanlar Kurulu ve bakanlara yapılmış olan atıflar Cumhurbaşkanına yapılmış sayılır.

Tüzükler, Bakanlar Kurulu kararları ve yönetmelikleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, bu Kanun Hükmünde Kararname ile değişiklik yapılan kanunların ilgili maddeleri gereğince yürürlüğe konulmuş olan tüzükler, nizamnameler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür.” hükümlerine yer verilmiştir.

T.C. Anayasası’nın Geçici 21’inci maddesinde ise “Kanunlar ve diğer mevzuat ile Başbakanlık ve Bakanlar Kuruluna verilen yetkiler, ilgili mevzuatta değişiklik yapıncaya kadar Cumhurbaşkanı tarafından kullanılır” hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, kitabımızda, İçişleri Bakanlığı Görevde Yükselme Sınavlarına Hazırlık Konu Anlatımlı Soru Bankası’na yönelik yer verilen konular <http://www.mevzuat.gov.tr/> internet adresinden güncel olduğu düşünülerek aynısına yer verilmiştir. Ancak, bazı mevzuatlarda “Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlık isimleri” gibi ibarelerin güncellenmediği görülmüştür.

Okuyucularımızın, kitapta yer alan bazı mevzuatlarda ve çıkmış sorularda “Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlık isimleri” gibi ibarelerin yer alması halinde yukarıdaki kanun hükmünün göz önüne alınarak değerlendirilmeleri gerekmektedir...

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm: Türkçe Dil Bilgisi ve Yazışma Kuralları.....	1
2. Bölüm: Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi.....	77
3. Bölüm: T.C. Anayasası.....	175
4. Bölüm: 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu.....	223
5. Bölüm: 5233 Sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşlanması Hakkında Kanun.....	269
6. Bölüm: 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu.....	276
7. Bölüm: 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yarglanması Hakkında Kanun	324
8. Bölüm: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu	334
9. Bölüm: 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu.....	338
10. Bölüm: 6701 Sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu.....	371
11. Bölüm: 6328 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu	386
12. Bölüm: Valilik ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilatı Görev ve Çalışma Yönetmeliği.....	395
13. Bölüm: 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun	415
14. Bölüm: 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun.....	428
15. Bölüm: 7315 Sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu.....	436
16. Bölüm: 5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu	441

SÖZCÜKTE ANLAM

SÖZCÜĞÜN ANLAM ÖZELLİKLERİ

Sözcükler, metinlerin temel yapı taşıdır. Dolayısıyla metnin -ya da bir konuşmanın- anlaşılması için sözcük anlamlarının iyi bilinmesi gerekir. Dilimizde bazı sözcükler tek bir kavramı karşılarken bazıları ise birden çok anlamı karşılar.

Tek anlamlı sözcükler: Sadece bir kavramı karşılayan sözcüklerdir. Bu sözcüklerin başka anlamlara gelebilecek kullanımı yoktur.

Örnek

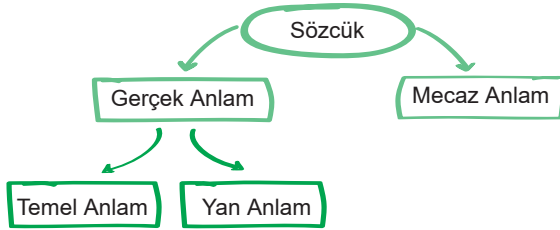
“Kaldırım, testere, tencere” sözcüklerinin tek anlamı vardır.

Çok anlamlı sözcükler: Kullanıldığı yere ve duruma göre birden çok anlam kazanabilen sözcüklerdir.

Örnek

“Ağız” sözcüğü, kullanıldığı yere göre birçok anlam kazanabilir: İnsan ağzı, mağara ağzı, yol ağzı, Karadeniz ağzı vs.

Dilimizde sözcüklerin kullanıldıkları cümleye göre kazandıkları farklı anlamlara “yan anlam” ya da “mecaz anlam” denir.

Gerçek Anlam:

Gerçek anlam, sözcüğün temel ve yan anlamlarını içerir. Dolayısıyla sözcüğün gerçek anlamları birden fazla olabilir.

Temel Anlam:

Bir sözcük tek başına kullanıldığında akla gelen ilk anlamına temel anlam denir. Temel anlam, en yaygın anlamdır. Sözlüklerde ilk olarak temel ya da en yaygın anlam açıklanır.

- Adamın kocaman ama estetik görünümlü bir ağız vardı.
- Ormanda ateş yakmak oldukça tehlikeli ama sık rastlanan bir davranıştır.

Yan Anlam:

Bir sözcüğün temel anlamıyla ilişkili olarak kazandığı diğer anlamlardır.

- Mağaranın ağızı o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu.
- Çocuğun ateşini bir türlü düşüremiyorlar.

Pür Dikkat

“Yan anlam” ile “temel anlam” arasında herhangi bir şekilde (biçimsel benzerlik, ortak işlev, aynı maddeden oluşması...) ilgi kurulabilmelidir.

Örnek

- Mağaranın ağzı o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu. (“Mağaranın ağzı” ile yemeye, içmeye ve ses çıkarmaya yarayan organ olan “ağız” arasında biçimsel olarak bir benzerlik kurulmuştur.)
- Çocuğun ateşini bir türlü düşüremiyorlar. (“Çocuğun ateşi” ile nesnelerin tutuşmasıyla beliren “ateş” arasında bir ısı ortaklığı vardır.)

Mecaz Anlam:

Sözcüğün gerçek anlamından (temel anlamından ve yan anlamından) uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlardır. Bir başka ifadeyle mecazlar, bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda, başka bir sözcüğün yerinde kullanılan sözlerdir.

- Bu mahallede onun gibi ağzı bozuk birini daha görmedim. (Bu cümledeki “ağız bozuk” söz öbeğinde kullanılan “ağız” sözcüğü; kendi anlamının dışında, küfürbaz anlamında, karşımıza çıkmaktadır.)
- Yeni seçilen muhtar, ilk toplantısında çok ateşli konuştu. (“Ateşli” sözcüğü “heyecanlı, coşkulu” anlamında kullanılmış; sözcük, anlamının dışına çıkmıştır.)

Temel anlam (TA), yan anlam (YA) ve mecaz anlamla (MA) ilgili aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Yol:

- Çocuk, evin yolunu sordu. (TA)
- Mahallemizin yolu nihayet asfaltlandı. (YA)
- Bu soruyu farklı bir yolla da çözebiliriz. (MA)

Kafa:

- Kafan, hâlâ omuzlarının üzerinde duruyor. (TA)
- Fazla zorlayınca çivinin kafası koştı. (YA)
- O adam, zaten kafasızın tekidir. (MA)

Büyük:

- Uzun bir yolculuktan sonra büyük bir evin önünde durduk. (TA)
- Benim öğrencilerim, büyüklerine karşı saygıda kusur etmez. (YA)
- Büyük düşünenler, toplumlarına her zaman bir şeyler kazandırmıştır. (MA)

Pür Dikkat

Sınavlarda "temel anlam" ve "yan anlam" ayrımı sorulmamış, nadiren de olsa "gerçek anlam" ve "mecaz anlam" ayrımı sorulmuştur. Böyle bir soruyla karşılaşıldığında, seçenekler arasında yan anlamda kullanılmış sözcükler de verilebileceği için dikkatli olunmalıdır. Yan anlam, temel anlamla bir şekilde ilişkilidir ve gerçek anlam sayılır. Oysa mecaz anlam tamamen düşsel, gerçek dışı bir anlamdır.

Gerçek ve mecaz anlamlı sözcük sorularında çeldirici olarak yan anlamda kullanılmış sözcükler verilir.

Bazı sorularda geçen "düşsel öge" kavramı da mecaz anlamı ilgilidir.

Terimsel Anlam:

Bir bilim, sanat, spor ve meslek dalıyla ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan sözcüklere terim anlamlı sözcükler denir.

⊙ Açık, üçgen, dikdörtgen	→	Matematik
⊙ Roman, öykü, kafiye, aruz	→	Edebiyat
⊙ İsim, kök, gövde, fiil	→	Dil bilgisi
⊙ Pota, minder, skor	→	Spor
⊙ Dava, mahkeme, yargıç	→	Hukuk

Soyut-Somut Anlam

Somut Anlamlı Sözcükler: Beş duyuyla herhangi biriyle algılanabilen kavramları karşılayan sözcüklerdir.

Örnek

Hava, su, toprak, ağaç, deniz, masa, sandalye...

Soyut Anlamlı Sözcükler: Beş duyu ile algılanamayan, zihinde tasarlanan kavramları karşılayan sözcüklerdir.

Örnek

Sevgi, umut, adalet, özgürlük, mutluluk, heyecan, aşk...

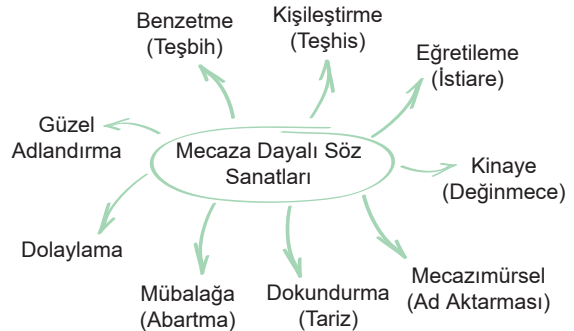
Nitel-Nicel Anlam

Nicel Anlamlı Sözcükler: Varlıkların ölçülebilir, sayılabilir özelliklerini gösteren sözcüklerdir.

- ↳ Geniş bahçeli bir ev aldı İstanbul'da ve emekli olunca oraya taşındı. (alan ölçüsü)
- ↳ Uzun bir moladan sonra yolcular tekrar araçlara bindiler. (zaman ölçüsü)
- ↳ Yüksek bir maaşla yeni işine başladı. (sayı-para ölçüsü)

Nitel Anlamlı Sözcükler: Varlıkların ölçülemeyen, sayılamayan özelliklerini gösteren sözcüklerdir.

- ↳ Onun babası çok geniş biridir, hiçbir şeye kolay kolay kızmaz. ("rahat" anlamında)
- ↳ Uzun etme işte, bu iş bugün bitecek dedim sana. ("nazlanma, direnme" anlamında)
- ↳ Yüksek hedeflere ulaşmak, çok fedakârlık gerektirir. ("ulaşılması güç" anlamında)

SÖZ SANATLARI

Giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin dışında paragrafın genel yapısıyla ilgili sınavlarda çeşitli sorular sorulmaktadır:

Düşüncenin Akışını Bozan Cümleler

Bu soru tiplerinde bir paragrafın konu bütünlüğüne uymayan bir cümle, paragrafın arasına yerleştirilir; öğrenciden bu cümleyi bulması istenir. Bu sorularda paragrafın konusu iyi belirlenmelidir.

Paragraf Bölme

Her paragraf, tek bir ana düşünce ve konu etrafında toplanır. Bazı sorularda, bir paragrafta iki konu verilir ve paragrafın bu konulara göre ikiye ayrılması istenir. Bu tür soruları çözerken ikinci konunun başladığı cümle iyi belirlenmeli ve paragraf bu cümleden itibaren ikiye ayrılmalıdır. Her iki paragrafın anlam bütünlüğüne dikkat edilmelidir.

Paragraf bölme soruları aslında "paragrafın konusu" ile ilgilidir.

Paragraf Oluşturma

Paragraf oluşturma, soru çözümünde "giriş, gelişme ve sonuç" cümlelerinin yapısal özelliklerini kullanabilmeyi ve dağınık hâldeki cümlelerden paragrafın bütünü oluşturabilmeyi gerektiren soru tipleridir.

Hem yapısal hem de içerikle ilgili unsurların en üst düzeyde kullanılacağı sorulardır.

Çözüme başlamadan önce konuyu kestirebilmek için cümlelerin tamamına hızlı bir şekilde göz atmakta fayda vardır. Daha sonra giriş cümlesi tespit edilmelidir. Giriş cümlesinde, kendinden sonraki cümleyi işaret eden sözcükler bulunacaktır. Giriş cümlesi ve bir sonraki cümle bulunduğunda paragraf dizimi daha rahat tamamlanabilir.

Öğrenciye en fazla vakit kaybettiren sorular olduğu gözlenmektedir.

Paragrafta Yer Değiştirme

Soru çözümüne ilk cümle incelenerek başlanır. İlk cümle, bir "giriş cümlesi" niteliği taşıyorsa ikinci cümleye geçilir ve ilk cümleyle bağlantısına bakılır. Cümleler, bir önceki cümleyle yapıca ve anlamca bağlanarak son cümleye kadar gidilir. Bağlantının koptuğu cümle, yer değiştirmesi gereken cümlelerden biridir.

Cümlelerden biri yakalandığı zaman ikinci cümleyi bulmakta seçenekler de yardımcı olacaktır.

Pür Dikkat

Kimi durumlarda ilk cümlede "çünkü, oysa, de, ise..." gibi bağlayıcı öğeler görülebilir. Bu durumda bu cümlenin değişmesi gerektiği anlaşılabileceği için seçeneklerden çok kısa bir sürede sonuca ulaşılabilir.

Ana Düşünce

Ana düşünce, yazarın okura asıl anlatmak ve açıklamak istediği düşüncedir. Yani yazarın paragrafı yazmaktaki amacıdır. Yazarın ele aldığı bakış açısı, konuyu yorumlama tarzıdır. Ana düşünce cümlesi, paragrafın başında ya da sonunda bulunabilir; bazen de paragrafın bütününden çıkarılır. Paragrafı oluşturan bütün cümleler ana düşünceyi açıklar ve destekler niteliktedir.

Ana düşünce ile ilgili sorular,

1. Paragrafta anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?
2. Paragrafta vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?
3. Paragrafta asıl anlatılmak istenen nedir?
4. Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?
5. Bu parçada aşağıdakilerin hangisinden yakınılmaktadır?

gibi soru kökleriyle sorulur.

Yardımcı Düşünceler

Yardımcı düşünceler, paragrafta verilmek istenen ana düşünceyi açıklayan, destekleyen, anlaşılmasını kolaylaştıran cümlelerdir. Her paragrafta bir ana düşünce vardır ama birden fazla yardımcı düşünce olabilir.

Yardımcı düşünceyi buldurmaya yönelik sorular,

1. Paragraftan aşağıdaki yargılardan hangisi **çıkarılamaz**?
2. Paragrafla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?
3. Paragrafta aşağıdakilerden hangisine **değinilmemiştir**?
4. Bu parçada ... özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisine yer **verilmemiştir**?
5. Aşağıdakilerden hangisi, bu parçada sözü edilen kişinin özelliklerinden biri **değildir**?

şeklinde sorulmaktadır. Yardımcı düşünceyle ilgili sorular **olumsuz yapılı sorulardır**.

Pür Dikkat

Sıfatlar (ön adlar), isimleri niteleyen ve belirten sözcükler oldukları için isim çekim eklerini (çokluk, durum ekleri, tamlama ekleri) almazlar. Niteleme sıfatları, isim çekim eklerini alırsa adlaşır; buna adlaşmış sıfat denir.

Çalışkan insanlar başarılı olurlar.
niteleme sıfatı
(İnsanlar sözcüğünü nitelemiş.)

Çalışkanlar başarılı olurlar.
adlaşmış sıfat
(Nitelenen isim yok, ayrıca sözcük "-lar" çokluk eki almış.)

Belirtme sıfatları (sayı sıfatları hariç) isim çekim eklerini alırsa da zamir olarak karşımıza çıkar.

Pür Dikkat

Böyle insanlar başarılı olurlar.
işaret sıfatı
(İnsanlar sözcüğünü işaret etmiş.)

Böyleleri başarılı olurlar.
işaret zamiri
(İnsanlar sözcüğünün yerini işaret yoluyla tutmuş, ayrıca isim çekim eklerini almış.)

Sıfatlarda Pekiştirme

Sıfatların anlamlarını güçlendirmek amacıyla pekiştirilmesidir.

Örnek

tertemiz sınıf, bembeyaz kıyafet, eğri büğrü yollar, pırıl pırıl gökyüzü, sıcak sıcak yemekler...

Sıfatlarda küçültme

Sıfatlara "-cik, -cek, -ce, (-i)msi, (-i)mtırak" ekleri getirilerek anlamlarının daraltılmasıdır.

Örnek

- büyücek oda (büyüğe yakın)
- yüksekçe bir bina (yükseğe yakın)
- mavimsi kazak (mavi gibi, maviye yakın)

ZARF (BELİRTEÇ)

Fiilleri ve fiilimsileri; durum, zaman, yer-yön, miktar ve soru yoluyla belirten, sıfatları ve zarfları derecelendiren sözcüklerdir.

Örnek

Hızlı yürüyor.
durum zarfı

Yarın gelirim.
zaman zarfı

Aşağı indim.
yer-yön zarfı

Çok yedim
miktar zarfı

Nasıl geldin?
soru zarfı

Pür Dikkat

Zarflar da sıfatlar gibi niteleyici sözcüklerdir. Bu nedenle isim çekim eklerini (çokluk, durum ekleri, tamlama ekleri) almazlar. Alırlarsa "isim" veya "zamir" olarak karşımıza çıkarlar:

Örnek

Çok yedim.
zarf

Çoğu bitti.
zamir

Dışarı çıktı.
zarf

Dışarıya çıktı.
isim

Durum Zarfları (Nasıl?)

Fiilleri veya fiilimsileri, nitelik, neden, kesinlik, olasılık, yineme, yaklaşıklık gibi anlamlarla belirten zarflardır.

Örnek

- O, denizi yüzerek geçmiş.
- Bu sözlerle onu sevdiğim için katlandım
- Onu asla terk etmeyeceğim.
- Belki o da bizi düşünüyordur.

Yer-Yön Zarfları

Fiilleri veya fiilimsileri yer-yön bakımından belirtir.

Örnek

- Aşağı tükürsek sakal, yukarı tükürsek bıyık.
- Misafirleri hemen yukarı çıkardık.
- Sınıfın kapısından içeri baktım.
- Biraz gezdikten sonra geri gelmiş.

Pür Dikkat

Yer-yön zarfları "-e/-a" ekini alırsa zarf olmaktan çıkar, isme dönüşür ve dolaylı tümleç olarak kullanılır.

Örnek

Yavaşça aşağı indik. (zarf)
Yavaşça aşağıya indik. (dolaylı tümleç)

P
E
G
E
M

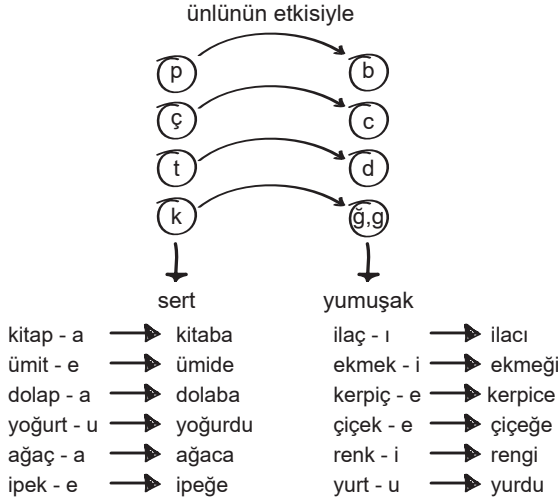
A
K
A
D
E
M
İ

SES BİLGİSİ

SES OLAYLARI

Sert Sessizlerin Yumuşaması (Ünsüz Değişimi)

Bir sözcüğün sonunda bulunan sert sessizlerden sonra (p, ç, t, k), sesliyle başlayan bir ek geldiği zaman sert sessizler, sertliklerini kaybederek yumuşar.

NOT

Bazı sözcüklerde yumuşama olmaz:

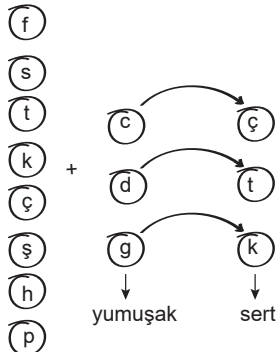
tek, kök, kat, sert, ahlak, surat, kuvvet, millet, devlet, bilet, saat, hukuk...

Özel adlarda konuşmada yumuşama olsa da yazıda gösterilmez:

Antep'e, Arap'ın, Tokat'ın, Bilecik'e, Zonguldak'ın...

Ünsüz Benzeşmesi (Sertleşme)

Sert sessiz harflerden biriyle (f, h, s, ş, p, ç, t, k) biten bir sözcüğe yumuşak süresiz harflerden biriyle (c, d, g) başlayan bir ek gelirse bu yumuşak ünsüzler sertleşir.

sınıf - dan → sınıftan	ağaç - dan → ağaçtan
piş - gin → pişkin	sabah - cı → sabahçı
at - gı → atkı	kümes - de → kümeste
kes - di → kesti	kayık - da → kayıkta
çalış - gan → çalışkan	ip - de → ipte
aş - cı → aşçı	kebab - cı → kebabçı

Ses Düşmesi

Kimi sözcükler çekimlenirken veya türerken (ünlü ya da ünsüz) bir sesin düştüğü görülür. Ünlü düşmesi ve ünsüz düşmesi olarak iki şekli vardır:

Ünlü Düşmesi: İkinci hecesinde dar ünlü (ı, i, u, ü) bulunan sözcüklere ünlüyle başlayan bir ek ya da yardımcı eylemler (etmek, olmak) getirildiğinde hece yapısı değişir, dar-düz (ı, i) ve dar-yuvarlak (u, ü) ünlüler düşebilir:

PE
GE
M

sıyrıl-ıl → sıyrıl-	seyir+et- → seyret-
savur-ul- → savrul-	ayır-ıntı → ayırntı
omuz-um → omzum	sıyrıl-ık → sıyrık
oğul-u → oğlu	yalın-ız → yalnız
kahır+ol- → kahrol-	yanıl-ış → yanlış

İlki ünlü ile biten, ikincisi ünlü ile başlayan ve bileşik oluşturulmuş sözcüklerde yan yana gelen ünlülerden biri düşebilir:

cuma ertesi → cumartesi
kahve altı → kahvaltı
güllü aş → güllaç
sütlü aş → sütlaç
ne için → niçin
ne asıl → nasıl

Ünsüz Düşmesi: Bazı sözcükler, çeşitli eklerle birleşirken sözcüğün sonundaki ünsüz harf düşebilir.

yumuşak - cık → yumuşacık
sıcak - cık → sıcacık
yüksek - l - → yüksel-
küçük - l - → küçül-
ast - teğmen → asteğmen

Yardımcı Ses

Ünlüyle biten sözcüklere, ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde, Türkçe sözcüklerde iki ünlü yan yana gelemeceği için bu ünlülerin arasına "y, n" ünsüzlerinden uygun olan biri gelir. Bu seslere, yardımcı ses (bilinen ismiyle kaynaştırma harfi) denir.

oku-y-an → okuyan	elma-n-ın → elmanın
-------------------	---------------------